

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะกล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สรุปผลการวิจัย
อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
ในเขตการศึกษา 3
2. เพื่อศึกษาปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ ในเขตการศึกษา 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ศึกษานิเทศก์
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในเขตการศึกษา 3 ทุกคนรวมทั้งสิ้น 208 คน กลุ่มตัวอย่าง
เพื่อศึกษาเอกสารในการวิจัยได้จากการสุ่มสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ตาม
ขนาดของอำเภอ คือ อำเภอขนาดใหญ่ อำเภอขนาดกลาง และอำเภอขนาดเล็ก ได้จังหวัดละ
3 อำเภอ รวมทั้งสิ้น 15 อำเภอ
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ชุด คือ
 - 2.1 เครื่องมือชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 3 ตอน คือ
 - 2.1.1 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ
และเติมข้อความ

2.1.2 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิด แบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.1.3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามชนิด แบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด ใช้เก็บข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.2 เครื่องมือชุดที่ 2 เป็นแบบศึกษาเอกสาร ชนิดแบบตรวจสอบรายการ และแบบปลายเปิด เกี่ยวกับสภาพการปฏิบัติงาน และปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ตามแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2532 และรายงาน ผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ปีงบประมาณ 2532

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือชุดที่ 1 ผู้วิจัยนำหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติพร้อมเครื่องมือ ไปยังสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ด้วยตนเอง และให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งกลับทางไปรษณีย์ ส่วนเครื่องมือชุดที่ 2 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยไปเก็บรวบรวมข้อมูลเอง จากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ พร้อมทั้งเส้นอัตรารายประกอบค่าบรรยาย ส่วนแบบ ปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและแจกแจงความถี่

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์เกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรัชญาผลดังนี้

1.1 เพศ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นชาย ร้อยละ 83.83 เป็นหญิง ร้อยละ 16.17

1.2 อายุ ผู้ตอบแบบสอบถาม มีอายุ 36 - 40 ปี มากที่สุด รองลงมาคือ 30 - 35 ปี และ 41 - 45 ปี ตามลำดับ

1.3 ระยะเวลา ที่ตำราส่งตำแหน่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ 3 - 5 ปี มากที่สุด รองลงมา 6 - 8 ปี

1.4 วุฒิทางการศึกษาลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีวุฒิปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 94.61 และปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 5.39 ผู้ตอบแบบสอบถามมีวุฒิ กศ.บ. มากที่สุด รองลงมาคือ วุฒิ ค.บ. ส่วนวิชาเอก มากที่สุดคือ ประถมศึกษา รองลงมาคือ สังคมศึกษา บริหารการศึกษา และภาษาไทย ตามลำดับ

1.5 งานที่รับผิดชอบ ผู้ตอบแบบสอบถามรับผิดชอบงานพัฒนาการเรียนการสอน งานนโยบายและแผน และงานบริการทางการศึกษา ซึ่งมีค่าร้อยละใกล้เคียงกัน คือ 60.48, 52.69 และ 49.10 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.1 งานนิเทศการศึกษา

2.1.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า งานที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติมากเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การศึกษาลงภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบ การปฏิบัติในด้านการบริหารงานวิชาการ การนิเทศ ติดตามผลการนำผลส่งผู้สอนไปใช้ในโรงเรียน และการวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน

2.1.2 รายการปฏิบัติ ปรากฏผล ดังนี้

2.1.2.1 การศึกษาลงภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศการเรียนการสอน ส่วนมากใช้วิธีศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

2.1.2.2 การนิเทศการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่รับผิดชอบส่วนมากปฏิบัติโดยการอบรมและประชุมสัมมนา

2.1.2.3 การปฏิบัติในด้านการบริหารงานวิชาการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนมากปฏิบัติโดย จัดอบรมครู เพื่อเสริมทักษะที่จำเป็น

2.1.2.4 การนิเทศติดตามผลการนำผลสู่การปฏิบัติ
ในโรงเรียน ส่วนมากไปใช้วิธีเล่นอเนกในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเล่นอเนกใน
การจัดทำบันทึกการสอน และเอกสารประจำชั้น

2.1.2.5 การวางแผนการนิเทศการเรียนการสอน
ส่วนมากปฏิบัติด้วยการร่วมวางแผนกับศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอด้วยกัน
วิธีปฏิบัติคือ ศึกษานิเทศก์และแนวปฏิบัติการนิเทศของสำนักงานคณะกรรมการการประถม
ศึกษาแห่งยาดิ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

2.1.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา จัดเรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศ
เพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษายังมีน้อย
- 2) บุคลากรในโรงเรียน ไม่ได้รับการนิเทศอย่าง
เป็นระบบ จริงจัง และต่อเนื่อง
- 3) ขาดสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา
- 4) จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่สัมพันธ์กับจำนวนโรงเรียน
ที่ออกไปนิเทศ
- 5) ทักษะวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ยังมีน้อย
- 6) ระบบการวางแผนและการปฏิบัติงานของศึกษา
นิเทศก์ยังไม่สอดคล้องกับบทบาทหน้าที่
- 7) รูปแบบการนิเทศการศึกษายังไม่ส่งเสริมพัฒนา
คุณภาพการประถมศึกษา
- 8) การนิเทศ ติดตามผลโครงการยังไม่สามารถ
นำผลมาใช้ในการปรับปรุงโครงการได้

2.2 งานพัฒนาการเรียนการสอน

2.2.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า งานที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติ
มาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การส่งเสริมให้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน
พัฒนาการเรียนการสอน การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการประชุมสัมมนา

ผู้บริหารและครู เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน และการสนับสนุนให้กลุ่มโรงเรียนผลิตเอกสารทางวิชาการ ส่วนงานที่ปฏิบัติงานน้อยที่สุด คือ การผลิตเอกสารทางวิชาการ หรือคู่มือครู

2.2.2 รายการปฏิบัติ ปรากฏผลดังนี้

2.2.2.1 การส่งเสริมให้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน พัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากปฏิบัติด้วยการร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนในการผลิตสื่อต้นแบบ ส่วนการจัดทำคู่มือการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอนยังปฏิบัติน้อย

2.2.2.2 การประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม และการประชุมสัมมนา. ผู้บริหาร และครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งแบ่งเป็นลุ่มย่อย ดังนี้ การประชุมเชิงปฏิบัติการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนมากปฏิบัติด้วยการจัดเตรียมวัสดุ-ครุภัณฑ์ และโล่ตราสัญลักษณ์ จัดทำหลักสูตร เอกสารประกอบการประชุม และเป็นวิทยากรในการประชุม ส่วนการประชุมผล สรุปรู ติดตาม และรายงาน ปฏิบัติในปริมาณน้อย การฝึกอบรมส่วนมากวิธีปฏิบัติคือการเป็นวิทยากร การประชุมผล สรุปรู ติดตาม และรายงานผล การประชุมสัมมนา ส่วนมากปฏิบัติด้วยการจัดทำโครงการประชุมสัมมนา และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในเรื่องสถานที่ บุคลากร และอาหาร

2.2.2.3 การศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ส่วนมากปฏิบัติด้วยวิธีศึกษาลักษณะปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และส่งเสริมให้ศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนผลิตสื่อการเรียนการสอน

2.2.2.4 การผลิตเอกสารทางวิชาการ ส่วนมากศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติด้วยวิธีสนับสนุนให้โรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ผลิตสื่อการเรียนการสอนและจัดทำวารสารทางวิชาการต่าง ๆ

2.2.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานพัฒนาการเรียนการสอน จัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) งบประมาณในการจัดประชุม อบรม สัมมนา มีน้อย
- 2) ขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการผลิตคู่มือครู และเอกสารประกอบการสอน
- 3) เวลาในการศึกษา ค้นคว้า เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมีน้อย

- 4) ครูไม่ชอบอ่านเอกสารทางวิชาการที่เผยแพร่
- 5) ขาดการนิเทศ ติดตามผลหลังการประชุม อบรม
สัมมนา
- 6) ขาดเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผล หลังการ
ประชุมอบรมสัมมนา
- 7) ขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานจัดทำคู่มือครู
และเอกสารทางวิชาการ

2.3 งานวิเคราะห์วิจัย และประเมินผล

2.3.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า งานที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติ
มาก เรียงตามลำดับมากไปหาน้อย ดังนี้ การประเมินคุณภาพระดับประเทศ ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 2 และ 6 การใช้มาตรฐานทางการศึกษาในการนิเทศโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน และ
การประเมินผลปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3.2 รายงานการปฏิบัติ ปรากฏผล ดังนี้

2.3.2.1 การประเมินคุณภาพระดับประเทศ ชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 และ 6 ศึกษาวิเคราะห์สัมมนา งานการประเมินศึกษาอำเภอ ส่วนมาก ปฏิบัติ
ด้วยการเป็นกรรมการดำเนินการสอบระดับอำเภอ ส่วนการปฏิบัติที่น้อยที่สุด คือ เข้าร่วมประชุม
วางแผนระดับจังหวัด

2.3.2.2 การใช้มาตรฐานทางการศึกษาในการ
นิเทศโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ส่วนมากวิธีปฏิบัติคือการใช้เป็นข้อมูลกำหนดโรงเรียน
และกลุ่มโรงเรียนเป้าหมายในการนิเทศ เพื่อให้ถึงมาตรฐานที่กำหนด

2.3.2.3 การประเมินผลปลายปี ชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ส่วนมากวิธีปฏิบัติคือการวิเคราะห์ผลการสอบ และจัดประชุมชี้แจงการดำเนินการสอบ

2.3.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานวิเคราะห์ วิจัย และประเมินผล
จัดเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) ศึกษาวิเคราะห์ก็มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ
วิจัยทางการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น
- 2) ไม่มีงบประมาณในด้านการวิจัย

3) การนำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการพัฒนา
คุณภาพการ เรียบการล่อนยังน้อย

4) ขาดคู่มือ เอกสาร ในการดำเนินการวิจัย

5) งบประมาณค่าใช้จ่ายในการประเมินคุณภาพ

ระดับประเทศไม่เพียงพอ

2.4 งานนโยบายและแผน

2.4.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า งานที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติ
มาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
2532 และการจัดทำนโยบายของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

2.4.2 รายการปฏิบัติ ปรากฏผลดังนี้

2.4.2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี
ประมาณ 2532 ส่วนมากปฏิบัติด้วยวิธีการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการทาง
การศึกษาของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และเขียนโครงการที่รับผิดชอบ

2.4.2.2 การจัดทำนโยบายของสำนักงานการ
ประถมศึกษาอำเภอ ส่วนมากปฏิบัติด้วยวิธีการศึกษานโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการ
ประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ตลอดทั้ง การศึกษาสภาพปัญหา
และความต้องการในการกำหนดนโยบาย

2.4.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานนโยบายและแผน จัดเรียงลำดับ
จากมากไปหาน้อยดังนี้

1) การส่งข้อมูลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เพื่อ
รวบรวมเป็นสถิติทางการศึกษาลำช้า และไม่สมบูรณ์

2. สถิติข้อมูลที่ได้รับไม่ตรงกับความเป็นจริง

3. ขาดกระบวนการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ

4) งานนโยบายและแผนเป็นงานธุรการมากกว่า
งานวิชาการ และมีขั้นตอนมากมายในการปฏิบัติงาน

5) ขาดการควบคุม กำกับ และติดตามผลการดำเนินการ
งานตามโครงการที่กำหนด

2.5 งานบริการทางการศึกษา

2.5.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า งานที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ปฏิบัติมาก เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การนิเทศศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน และการติดตามผลการดำเนินงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน

2.5.2 รายการปฏิบัติ ปรากฏผลดังนี้

2.5.2.1 การนิเทศศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนมากปฏิบัติด้วยวิธีการสังเกต และแนะนำ การพบปะเป็นรายบุคคล และการประชุม

2.5.2.2 การติดตามผลการดำเนินงานของศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนส่วนมาก ปฏิบัติด้วยวิธีการติดตามผลการดำเนินงานตามความจำเป็น และโอกาส

2.5.3 ปัญหาในการปฏิบัติงานบริการทางการศึกษา จัดเรียง ลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 1) การหมุนเวียนหนังสือห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนไม่ ต่อเนื่อง และล่าช้า
- 2) โฉดทำรูปกระด้างอย่าง เคลื่อนย้ายลำบาก ไม่ สะดวกในการนำไปบริการแก่โรงเรียน
- 3) ขาดบุคลากรด้านการแนะนำ
- 4) ครูใช้วิทยุโรงเรียนประกอบการเรียนการสอน น้อย
- 5) ขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้ฝึกเรียนศึกษา ค้นคว้าจากห้องสมุดด้วยตนเอง
- 6) การนิเทศทางไกลยังได้รับความสนใจน้อย
- 7) บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ โฉดทำรูปกระด้างของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน
- 8) ขาดการจัดประชุม อบรม สัมมนา ครู เกี่ยวกับ ห้องสมุด มงหนังสือ และการแนะนำ

2.6 งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา

2.6.1 การปฏิบัติ ปรากฏว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการ

ประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติมากรเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การขอตั้งและการคัด
สรรงบประมาณประจำปี การประเมินโครงการดีเด่น เป็นคณะกรรมการจัดงานวันประถม
ศึกษาแห่งชาติ เป็นวิทยากร ทล.ปย. ลูกเสือชาวบ้าน และโครงการพิเศษที่ไม่ใช่งาน
นิเทศการศึกษารับผิดชอบ เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาอำเภอ และ
เป็นกรรมการคัดจ้างและตรวจรับการจ้าง หมวดยกที่ดินและสิ่งก่อสร้าง

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา เอกสาร

3.1 การวิเคราะห์โครงการที่งานนิเทศการศึกษารับผิดชอบตามแผน

ปฏิบัติการประจำปี 2532 ปรากฏว่า โครงการที่งานนิเทศการศึกษารับผิดชอบส่วนมากเกี่ยว
ข้องกับงานพัฒนาการเรียนการสอน งานนิเทศการศึกษา และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย
จากผู้บังคับบัญชา ในด้านการจัดองค์การดำเนินงาน ปรากฏว่าเป็นงานที่ดำเนินการโดย
คณะกรรมการ และดำเนินการโดยศึกษานิเทศก์ทุกคน ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ การ
เตรียมการส่วนมากใช้เวลามากกว่า 8 สัปดาห์ การดำเนินการส่วนมากใช้เวลา 6 เดือน
ขึ้นไป การสรุปและรายงานส่วนมากใช้เวลา 3 - 4 สัปดาห์ บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
ส่วนมากคือศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าการประถม
ศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และคณะครู ซึ่งส่วนมากเป็น หัวหน้าสำนักงานกลุ่มโรงเรียน ครูวิทยา
การ กลุ่มโรงเรียน ครูวิทยาการสำนักงาน และครูผู้สอน กิจกรรมของโครงการ ส่วนมาก
เกี่ยวกับการประชุม อบรม สัมมนา การนิเทศ ควบคุม กำกับ และติดตามผล โครงการที่งาน
นิเทศการศึกษารับผิดชอบส่วนมากไม่มีแผนควบคุมกำกับ ส่วนโครงการที่มีแผนควบคุมกำกับ
ส่วนมากควบคุมกำกับมากกว่า 4 ครั้ง ในด้านการประเมินผลโครงการ ส่วนมากระบุว่ามีการ
ประเมินผล แต่ส่วนมากไม่ได้ระบุเครื่องมือในการประเมินผล ส่วนโครงการที่ระบุเครื่องมือ
ปรากฏว่า ส่วนมากใช้เครื่องมือแบบสังเกตการปฏิบัติงาน และแบบรายงานผลการปฏิบัติงาน

3.2 การวิเคราะห์รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ซึ่งงานนิเทศ

การศึกษารับผิดชอบ ปรากฏว่า สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ ส่วนมากไม่มี

การรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ส่วนโครงการที่ผลการรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ ปรากฏว่า งานพัฒนาการเรียนการสอน มีการรายงานว่า ไม่ได้ปฏิบัติตามโครงการมากที่สุด ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานตามโครงการ ส่วนมากเป็นปัญหาในด้านงบประมาณ คือ งบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายเงินอุดหนุนจ่าย ก็กวดขันไม่เข้าใ้ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติ และปัญหาในด้านบุคลากร คือ ขาดการเตรียมบุคลากรในการนิเทศ ติดตามผลโครงการ ครูมีความกังวลใจ และไม่สนใจที่ได้รับงานตามโครงการเพิ่มเติม ส่วนปัญหาด้านเวลา ปรากฏว่า เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมตามโครงการมีน้อย เวลาที่ใช้ในการประสานงานกับวิทยากรมากเกินไป และกิจกรรมของโครงการมากเกินไปไม่สามารถปฏิบัติตามที่กำหนด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาลักษณะ และปัญหาในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นำมาอภิปรายได้ดังนี้

ลักษณะ และปัญหา ในการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ในช่วงปีงบประมาณ 2532 ตามภารกิจการนิเทศ ติดตามผล และประเมินผลการจัดการประถมศึกษา ปี พ.ศ. 2531 ทั้ง 6 งาน ที่ได้จากแบบสอบถาม และการศึกษาเอกสาร ดังนี้

1. งานนิเทศการศึกษา เป็นงานซึ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติงานตามกระบวนการนิเทศการศึกษาซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนดมาก คือ การศึกษาลักษณะปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการนิเทศ การเรียนการสอน การวางแผน การนิเทศการเรียนการสอน การปฏิบัติการนิเทศ การประเมินผลและรายงานการนิเทศการเรียนการสอน แสดงว่าการทำงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีการทำงานเป็นระบบมากขึ้น และได้ปฏิบัติมากด้วย ซึ่งขัดแย้งกับผลการวิจัยของ คุณลักษณะ สุหาทอง (2525) ที่ว่า การปฏิบัติในเรื่องการสำรวจปัญหาการเรียนการสอนไปนิเทศ ปรากฏว่าทั้งสามกลุ่มมีความเห็นสอดคล้องกันว่า ปฏิบัติน้อย อาจเป็นเพราะว่า ในช่วงปีงบประมาณ 2532 ซึ่งเป็นช่วงปีทองของการนิเทศการศึกษาได้มีการกระตุ้น ส่งเสริม ให้มีการนิเทศการเรียนการสอน จากสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ส่วนการปฏิบัติการนิเทศการเรียนการสอนกลุ่มประสพการณ์ที่รับผิดชอบนั้น จะเห็นว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติมากด้วยวิธีการอบรม และประชุมสัมมนา การใช้เครื่องมือในการติดตาม ควบคุมกำกับ เช่นการทดลองฝึกเขียน ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม อันที่จริงแล้วศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอต้องทำงานร่วมกับครูในการนิเทศ ช่วยเหลือ แนะนำ และส่งเสริมการเรียนการสอนในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้บังเกิดผลตามมาตรฐานทางวิชาการ (สปช, 2524) ซึ่งน่าจะปฏิบัติงานโดยการสังเกตการณ์ภายในชั้นเรียน และการสำธิตการล่อนมากกว่าที่เป็นอยู่ ปัญหาเรื่องนี้อาจเนื่องจากการขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา ส่วนการนิเทศติดตามผลโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนที่ต้องการเร่งรัดคุณภาพ ปรากฏว่ายังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถม

ศึกษาแห่งป่าติ ได้ให้แนวปฏิบัติไว้ว่า สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรนิเทศติดตามผล
 กลุ่มโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และนิเทศติดตามผลโรงเรียนอย่างน้อยเดือนละ
 2 ครั้ง จากการวิจัยนี้ พบว่า ศึกษาพิเศษที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติงาน
 ด้านนี้พอ ล้วนมากปฏิบัติโดยนิเทศติดตามผลโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนตามความจำเป็น
 และโอกาส ที่เข้มเข่นนี้อาจเป็นเพราะว่าจำนวนศึกษาพิเศษก็ไม่สัมพันธ์กับจำนวนโรงเรียน
 ที่ออกไปนิเทศเข้มผลให้บุคลากรในโรงเรียน ไม่ได้รับการนิเทศอย่างเป็นระบบ จริงจัง และ
 ต่อเนื่อง ถ้าหากจะพิจารณาปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในการนิเทศกลุ่มโรงเรียน และ
 โรงเรียนไม่เพียงพอ นั้น ผู้ตอบแบบสอบถามเพียงร้อยละ 38 เท่านั้น ที่ระบุว่า เป็นปัญหา
 แสดงว่าสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งป่าติ เล็งเห็นความสำคัญ จึงได้จัดสรร
 งบประมาณสนับสนุนในช่วงปีงบประมาณ 2532 มากพอค่าเดินทางได้ ซึ่งขัดแย้งกับผลการ
 วิจัย ของ ศำรลั ลูทธิพันธ์ (2531) ประภาพรณ เล็งวงศ์ (2530) และ สำยัฒ์ ฆาน้อย
 (2529) ซึ่งสรุปว่า ขาดแคลนงบประมาณในการออกนิเทศ เช่น ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง ค่าเบี้ย
 เลี้ยงในการออกนิเทศ และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ นอกจากนี้ ปัญหาดังกล่าวอาจจะเป็นเพราะว่า
 ศึกษาพิเศษที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติงานธุรการ และงานอื่น ๆ มากเกินไป
 จนไม่มีเวลาในการออกนิเทศ หรืออาจจะเป็นปัญหาจากการขาดการวางแผนในการนิเทศที่
 มีประสิทธิภาพ และขาดการสนับสนุน ควบคุมกำกับจากหัวหน้าการประถมศึกษาอำเภอ ส่วน
 การบริหารงานวิชาการ ผลการวิจัยปรากฏว่าศึกษาพิเศษที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 ปฏิบัติมากโดยการคัดอบรมครูเพื่อเสริมทักษะที่จำเป็น ส่วนการลาติดการล่อนที่จะช่วยให้การ
 ล่อนตามหลักสูตรบรรลุผล ยังปฏิบัติได้ม้อยมาก อาจจะมีสาเหตุมาจาก ปัญหาการพัฒนาศึกษา
 นิเทศที่ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศเพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาบัง
 รัน้อย การปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาจึงใช้วิธี การประชุม อบรม สัมมนา ซึ่งศึกษาพิเศษที่
 สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอมีความถนัด และความสามารถมากกว่าวิธีการอื่น ๆ ส่วน
 การนิเทศโครงการ ผลการวิจัย พบว่า งานซึ่งศึกษาพิเศษที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
 ส่วนใหญ่ปฏิบัติมาก ได้แก่ การนิเทศโครงการร่วมกับโครงการอื่น ๆ และการประเมินผลการ
 ประกวดโครงการก็เช่น นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังระบุว่า การนิเทศ ติดตามผลโครง
 การยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการได้มากนัก ในการนิเทศ ติดตามผล
 โครงการนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรนิเทศ ติดตามผลเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการให้เหมาะสม

กับสภาพของโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ทั้งนี้ควรคำนึงถึง วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการเป็นสำคัญมากกว่ารูปแบบ สิ่งนี้ในเรื่องการได้รับการพัฒนาในค่านิยมทัศนคติ วิธีการนิเทศ และการสร้างเครื่องมือในการนิเทศ ผลการวิจัยพบว่า ยังได้รับการพัฒนาในการอบรมศึกษานิเทศก์ส่วนใหญ่แล้ววิทยากรจะให้เนื้อหาดีมาก แต่ขาดด้านเทคนิคและวิธีการ ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่ว่า ทักษะวิชาชีพอของศึกษานิเทศก์ยังมีน้อย ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ควรจัดประชุม อบรม สัมมนา ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเพื่อพัฒนา เทคนิคและวิธีการนิเทศการโรงเรียนการล่อนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

2. งานพัฒนาการเรียนการสอน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ปฏิบัติในการประชุมอบรม สัมมนา มาก ดังจะเห็นได้จากการศึกษาแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2532 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมของโครงการส่วนมากเกี่ยวกับการประชุม อบรม สัมมนา แสดงให้เห็นว่าโครงการที่งานนิเทศการศึกษา เป็นผู้รับผิดชอบส่วนมากเกี่ยวข้องกับ การประชุม อบรมสัมมนา ซึ่งนับว่าเป็นงานวิชาการและเป็นหน้าที่ของศึกษานิเทศก์โดยตรง ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอส่วนใหญ่ปฏิบัติด้วยวิธีการจัดเตรียมสถานที่ บุคลากร อาหาร วัสดุ ครุภัณฑ์ และโลตส์คูปอง และเป็นที่วิทยากร ศึกษานิเทศก์ต้องทำงานในเรื่องนี้อย่างมาก เพราะต้องทำงานธุรการ เป็นผู้ควบคุมการประชุม อบรมสัมมนา ตลอดจนเป็นที่วิทยากรอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลอง บุญยานันต์ (2515) กล่าวถึงปัญหาเรื่องขอบเขตของงานศึกษานิเทศก์ ต้องทำงานหลายอย่าง ตั้งแต่การโรง เล่มียน ถึงวิทยากร และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จเร เฉลิมวงศ์ (2529) กล่าวว่า "งานเป็นวิทยากรการประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการนั้น เป็นความต้องการของหน่วยงาน ที่เห็นว่าผู้ที่มีความเหมาะสมที่สุดคือ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งเปรียบเสมือนนักวิชาการทางการศึกษาของอำเภอ จึงเป็นงานที่ศึกษานิเทศก์ต้องอาศัยความรู้ความชำนาญเฉพาะตัวอย่างสูงในการปฏิบัติ" ในเรื่องนี้ วิยาญ หนูพรหม (2527) กล่าวว่า บทบาทของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ที่เกี่ยวกับการเป็นวิทยากร ประชุม อบรม สัมมนาทางวิชาการ ตามความต้องการของกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์มาก ประกอบกับผลการวิจัยจากการศึกษาเอกสารรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ

ซึ่งงบประมาณ 2532 ระบุว่าในการเชิญวิทยากรต้องใช้เวลาในการประสานงานมากเกินไป และใช้งบประมาณมาก ดังนั้นเพื่อการประหยัดและคล่องตัวในการปฏิบัติงานศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจึงเป็นวิทยากรเสียเอง ส่วนปัญหาในการจัดประชุม อบรม สัมมนา ผลการวิจัยพบว่างบประมาณในการจัดประชุม สัมมนา อบรมมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โสภณ รอดทอง (2521) จารลี ลูทธิพันธ์ (2531) นอกจากนี้ ผลการวิจัย ยังพบว่า การประเมินผล ล रूप ติดตามและรายงาน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา อำเภอปฏิบัติมีน้อย ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ที่ว่า ขาดกรณีศึกษา ติดตามผล หลังการประชุม อบรม สัมมนา และขาดเครื่องมือในการนิเทศ ติดตามผล หลังการประชุม อบรม สัมมนา

การส่งเสริมให้โรงเรียน กลุ่มโรงเรียนเข้ามาซื้อการเรียนการสอน ผลการวิจัยพบว่าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน ในการผลิตสื่อต้นแบบ แต่การจัดทำคู่มือการผลิต และการใช้สื่อการเรียนการสอนยังปฏิบัติ น้อย สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ลำยัดดี ผาน้อย (2529) พบว่า เรื่องที่ศึกษานิเทศก์ อำเภอปฏิบัติมีน้อยที่สุด ได้แก่ จัดทำคู่มือ เกี่ยวกับวิธีทำและวิธีใช้สื่อการเรียน ดังนั้นศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ นอกจากจะร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียน โดยใช้ศูนย์ วิชาการกลุ่มโรงเรียนเป็นแหล่งผลิตสื่อต้นแบบแล้ว ควรจะได้จัดทำคู่มือการผลิต และการใช้ สื่อการเรียนการสอนด้วย โดยการวิเคราะห์สื่อการเรียนการสอนที่สำนักงานคณะกรรมการ การประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด และสื่อที่ผลิตขึ้นเอง แล้วจัดทำเป็นคู่มือการผลิต และการ ใช้ โดยเฉพาะการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรวิเคราะห์ว่า สื่อการเรียนการสอนชิ้นนี้ เหมาะสมกับบทเรียนเรื่องใด ชั้นเรียนใด และ จัดระบบสื่อการเรียนการสอนให้ครูได้ใช้อย่างสะดวก ซึ่ง แฮร์ริส (Harris, 1985) กล่าวถึงการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวก การจัดหาวัสดุ-อุปกรณ์ และการจัดบริการพิเศษที่ เกี่ยวข้องกับการสอน เป็นงานนิเทศการศึกษาทั้งสิ้น นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบปัญหา เกี่ยวกับงานพัฒนาการเรียนการสอน คือ เวลาในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาการเรียน การสอนมีน้อย อาจจะมีสาเหตุจากการทำงานธุรการมากเกินไป และภารกิจของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ยังไม่ระบุให้ชัดเจนในการปฏิบัติงานการเรียนการสอน ทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์

การผลิตเอกสารทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงาน
การประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติน้อยที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับงานอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผล
การวิจัยของ จเร เจริญวงศ์ (2529) พบว่า การเสนอแนะแหล่งค้นคว้าทางวิชาการและ
จัดหาเอกสารทางวิชาการให้โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอปฏิบัติอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบปัญหาในเรื่องนี้ว่า
ขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการผลิตคู่มือครู และเอกสารประกอบการสอน ส่วน
การเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา
อำเภอ ปฏิบัติโดยการส่งเอกสารทางวิชาการ คู่มือครู สื่อการเรียนการสอนให้หน่วยงานที่
เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวก และง่ายต่อการปฏิบัติ นอกจากนี้ผลการวิจัยครั้งนี้ยังพบปัญหา
เกี่ยวกับเอกสารทางวิชาการ คือ ครูไม่ชอบอ่านเอกสารทางวิชาการที่เผยแพร่ ซึ่งสอดคล้อง
กับผลการวิจัยของ คู่กล้าพงษ์ ตูหาทอง (2525) สำยพันธ์ ผาน้อย (2529) ที่สรุปว่า ครูผู้สอน
ไม่ได้ศึกษาเอกสารที่ศึกษานิเทศก์ผลิตขึ้น และขาดแรงจูงใจในการดำเนินงานจัดทำคู่มือครู
และเอกสารทางวิชาการ ในส่วนนี้ผู้บริหารจะต้องเห็นความสำคัญของเอกสารทางวิชาการ
และควรให้การสนับสนุน เพราะเอกสารทางวิชาการต้องกรใช้เวลา และความลำบากใน
การผลิต อีกทั้งต้องได้รับความร่วมมือจากคณะทำงานเป็นอย่างดี

3. งานวิเคราะห์วิจัย และประเมินผล ผลการวิจัยพบว่า การประเมินคุณภาพ
ระดับประเทศ การใช้นาตรฐานทางการศึกษาในการนิเทศโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน และการ
ประเมินผลปลายปี ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติ
มาก ซึ่งเป็นการทำงานตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสั่งการ จะเห็น
ได้จากการประเมินคุณภาพระดับประเทศ ปฏิบัติโดยการเข้าร่วมประชุมวางแผนระดับจังหวัด
มีการปฏิบัติน้อย ก็แสดงให้เห็นว่าเป็นการทำงานระดับชาติ การปฏิบัติงานในระดับจังหวัดและ
อำเภอ เป็นเพียงผู้ประสานงานเท่านั้น ส่วนการประเมินผลปลายปีชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็
เช่นเดียวกัน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เป็นผู้ประสานงานในการดำเนินการ
การสอบ ไม่ได้ทำงานตามระบบของการประเมินผล เพราะแบบทดสอบเขตการศึกษาเป็นผู้
จัดทำเอง ผลการวิจัยครั้งนี้จึงพบว่า การจัดทำแบบทดสอบศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถม
ศึกษาอำเภอปฏิบัติน้อย ซึ่งถ้าพิจารณาในแง่ของหลักการประเมินผลแล้ว ควรจะให้ผู้สอนเป็น
ผู้สอบเอง ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานการประเมินคุณภาพระดับประเทศ ผลการวิจัยพบว่า
งบประมาณค่าใช้จ่ายในการประเมินคุณภาพระดับประเทศไม่เพียงพอ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษา การสนับสนุนให้โรงเรียนและ
 กลุ่มโรงเรียนวิเคราะห์วิจัยทางการศึกษา และการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์วิจัย ผลการวิจัย
 พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติน้อย ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัย
 ของ จ.เร เจลิมวงศ์ (2529) และ วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526) เพราะตามระเบียบ
 กระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 พ.ศ. 2524 ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีหน้าที่ร่วมมือในการวิจัยและ
 ส่งเสริมการนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน (ส.ป.ย., 2524) และในช่วงปีงบประมาณ 2532
 ซึ่งศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติตามภารกิจหน้าที่ ติดตามและ
 ประเมินผลการจัดการประถมศึกษา พ.ศ. 2531 โดยได้กำหนดให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการ
 ประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานวิเคราะห์วิจัยอย่างจริงจัง แต่ก็ไม่สามารถปฏิบัติได้มากนัก
 สาเหตุเนื่องมาจาก การวิจัยทางการศึกษา ผู้วิจัยต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีประส
 ภาวณ และควรมีแหล่งวิชาการในการศึกษาค้นคว้าอย่างเพียงพอในต้นปัญหาการปฏิบัติงาน
 วิจัย ผลการวิจัยมีพบว่า ศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อย
 กว่าที่ควรจะเป็น ไม่มีงบประมาณในด้านการวิจัย การนำผลการวิเคราะห์วิจัยไปใช้ในการ
 จัดนาคุณภาพการเรียนการสอนยังน้อย และขาดคู่มือ เอกสาร ในการดำเนินการวิจัย ซึ่ง
 สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จ.รัส ลัทธพันธ์ (2531) ซึ่งผลการวิจัยพบว่า "ขาดคู่มือเอกสาร
 ในการดำเนินงานด้านการศึกษาดูงานวิจัย" ดังนั้นในเรื่องนี้ควรมีการส่งเสริมสนับสนุนให้
 ศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เข้ารับการศึกษาที่สูงกว่าระดับปริญญาตรี
 เพราะการจะทำงานวิจัยให้ได้ผลดีนั้นไม่ใช่เพียงการเข้ารับการอบรม 4-5 วัน แล้วจะเป็น
 ผู้วิจัยได้

4. งานนโยบายและแผน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถม
 ศึกษาอำเภอ ปฏิบัติงานด้านนี้ คือ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และการจัดทำนโยบาย
 ของสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ จ.เร เจลิมวงศ์
 (2529) และผลการวิจัยของ ลำยัลห์ ผาน้อย (2529) พบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงาน
 การประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติในระดับมาก ได้แก่ การจัดทำแผนงบประมาณประจำปี ประชุม
 บั้แจ้งวิธีดำเนินการขอตั้งงบประมาณประจำปีแก่ผู้บริหารโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียน ศึกษา
 วิเคราะห์รายละเอียดการขอตั้งงบประมาณ จะเห็นได้ว่างานนโยบายและแผนเป็นงานที่ศึกษา
 นิเทศก์ปฏิบัติตามคำสั่งของหน่วยเหนือ ซึ่งต้องใช้เวลาในการปฏิบัติงานด้านนี้มากมาย

ตั้งจะเห็นได้จากโครงการที่งานนิเทศการศึกษารับผิดชอบ มีงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจาก ผู้บังคับบัญชา เป็นจำนวนมาก แสดงให้เห็นว่าศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติงานโครงการของงาน บริหารทั่วไป งานการเงินและพัสดุอีกด้วย ซึ่งต้องปฏิบัติตั้งแต่การศึกษาทำความเข้าใจ นโยบาย แผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการทาง การศึกษาของอำเภอ/กิ่งอำเภอ เขียนโครงการที่รับผิดชอบ จัดพิมพ์ ไร่นาเขียว จัดทำเอกสาร เป็นรูปเล่ม ตลอดจนการดำเนินการตามแผน การสรุปรายงานและประเมินผลตามแผนที่กำหนด จากข้อความดังกล่าวสอดคล้องกับปัญหาในการปฏิบัติงานตามนโยบายและแผน ซึ่งผลการวิจัย พบว่า งานนโยบายและแผนเป็นงานธุรการมากกว่างานวิชาการ และมีขั้นตอนมากมายในการ ปฏิบัติ จากการที่ต้องขมุกขมูยต่าง ๆ งบประมาณในการจัดทำแผนงาน/โครงการต่าง ๆ ผลงานวิจัยชี้พบว่า การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามนโยบายและแผน ศึกษานิเทศก์ ยังปฏิบัติน้อย แสดงให้เห็นว่าการทำงานด้านนี้ยังขาดระบบที่ชัดเจน การดำเนินงานโครงการ ปฏิบัติเพียงเพื่อให้ลุล่วงไปเท่านั้น ไม่ได้คำนึงถึงผลของโครงการมากนัก ตั้งจะเห็นได้จาก การศึกษาเอกสาร พบว่า สำนักรงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการรายงานผลการปฏิบัติงาน ตามโครงการไม่ถึงร้อยละ 50 ดังนั้นจึงควรมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบงานนโยบายและแผน โดยตรง เพื่อให้การทำงานด้านนี้มีประสิทธิภาพ

การจัดทำสถิติข้อมูลและสำรสนเทศทางการศึกษาระดับอำเภอ ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติโดยการประเมินผลการใช้ข้อมูล ได้ปฏิบัติน้อยที่สุด นอกจากนี้ผลการวิจัย ยังพบปัญหาในการทำสถิติข้อมูลและสำรสนเทศทางการศึกษา ว่าการส่งข้อมูลของโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เพื่อรวบรวมเป็นสถิติทางการศึกษาลำช้า และไม่สมบูรณ์ สถิติข้อมูลที่ได้รับ ไม่ตรงกับความเป็นจริง ขาดกระบวนการจัดเก็บข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และขาดการควบคุม กำกับและติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการที่กำหนด

5. งานบริการทางการศึกษา ผลการวิจัยชี้พบว่า การนิเทศชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน ศึกษานิเทศก์ส่วนมากงานการประถมศึกษาอำเภอ ปฏิบัติมาก คือ การสังเกตและ แนะนำ -และการพบปะเป็นรายบุคคล ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ในการนิเทศดังกล่าว เป็นการ นิเทศที่ใช้เวลาน้อย ไม่ต้องเตรียมเครื่องมือในการนิเทศ และเป็นวิธีการที่ถนัด นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามระบุว่า ขาดสื่อและเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา ทั้งะวิชาของศึกษา นิเทศก็ยังมีน้อย ระบบการวางแผนและการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ ยังไม่สอดคล้องกับ

บทบาทหน้าที่ ส่วนกิจกรรมการนิเทศที่ปฏิบัติน้อย คือการสำธิตและการคัดประลบัการนิเทศตรง
 ึ่งเป็นวิธีการที่ค่อนข้างยุ่งยาก ต้องเตรียมสื่อ เครื่องมือ ทั้ง ๆ ที่วิธีการนี้เป็นโยบายที่มี
 ในการนิเทศมากกว่าการสังเกตและแนะนำ และกาหพบปะเป็นรายบุคคล ส่วนการติดตาม
 ผลการดำเนินงาน ของศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียน ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษา
 อำเภอปฏิบัติตามเกณฑ์ขั้นต่ำไ้ต่น้อย ส่วนมากจะติดตามผลการดำเนินงานตามความจำเป็น
 และโอกาส ผู้วิจัยเห็นว่า ควรนำเกณฑ์ขั้นต่ำไปกำหนดเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางวิชาการ ใน
 การพิจารณาความก้าวหน้าทางวิชาการของศึกษานิเทศก์ เพื่อให้ศึกษานิเทศก์ได้ปฏิบัติงาน
 วิชาการ มากกว่าปฏิบัติงานธุรการอย่างที่เป็นอยู่

การปฏิบัติงานแนะแนวในโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ศึกษานิเทศก์สำนักงาน
 งานการประถมศึกษาอำเภอปฏิบัติน้อยที่สุด ส่วนมากปฏิบัติโดยการร่วมมือกับโรงเรียนมัธยม
 ส่งกิจกรรมล้ามัญในการแนะแนวการศึกษาต่อเท่านั้น ในส่วนนี้ สำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งยาดิควรให้ความสำคัญในการแนะแนวการศึกษา ซึ่งในเรื่องนี้ วัฒนา
 พันธ์ราวณิช (2531) กล่าวว่า การแนะแนวในชั้นประถมศึกษา คือบริการที่มุ่งป้องกันปัญหา
 แก้อิปัญหาทั่วไป และขจัดปัญหาต่าง ๆ ให้แก่เด็ก การฝึกหัด หรือเอาใจใ้ลู่แลตั้งแต่วัย
 เด็ก จะทำให้เขากลายเป็นเด็กวัยรุ่นที่ดีในอนาคต

6. งานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมายจากผู้งบ้งกับปัญหา ผลการวิจัยพบว่า งาน
 ที่มิได้ระบุไว้ในภารกิจการนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการประถมศึกษา พ.ศ.
 2531 แต่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยศึกษานิเทศก์สังกัดสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งยาดิ พ.ศ. 2524 ศึกษานิเทศก์ยังปฏิบัติอยู่ ในปริมาณ
 มาก เช่น การขอดึงและจัดสรรงบประมาณประจำปี เป็นผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาอำเภอ ึ่งเป็นงานธุรการ ทั้งที่ผลงานวิจัยของ วนิดา เลิศกมลกาญจน์ (2526)
 พบว่า งานที่ปฏิบัติเป็นลักษณะงานธุรการเด่นชัด 4 หน้าที่ คือ หน้าที่สัดทำงานประมาณเพื่อ
 การประถมศึกษาจังหวัด หน้าที่ให้ความเห็นเกี่ยวกับการจัดตั้ง บริการ ยุบรวม ปรับปรุง
 เลิกล้ม โรงเรียนในสังกัด หน้าที่ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัด
 และหน้าที่ปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัด

ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ได้ปฏิบัติงานในลักษณะงานวิชาการ ตามความหมายของกรณีศึกษาคือความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับกากรณีศึกษา ในการช่วยเหลือ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้โรงเรียนมีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะดังนี้

1. จากปัญหา จำนวนศึกษานิเทศก์ไม่สัมพันธ์กับจำนวนโรงเรียนที่ออกไปนิเทศ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ในระยะสั้นควรลดงานที่ไม่ใช่งานวิชาการ ส่วนระยะยาวควรเพิ่มจำนวนศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เท่ากับจำนวนกลุ่มประถมศึกษาที่รับผิดชอบ และคำนึงถึงจำนวนโรงเรียน และกลุ่มโรงเรียนที่รับผิดชอบ ให้เป็นไปตามเป้าหมายตามแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 6 เกี่ยวกับการนิเทศติดตาม กำกับ และประเมินผลตามความถี่ คือนิเทศติดตามผลโรงเรียน (ที่ต้องการเร่งรัดคุณภาพ) อย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง ซึ่งในการปฏิบัติงานนั้น ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอใช้เวลาในการนิเทศโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน เดือนละ 12 วัน นั้นแสดงว่า ศึกษานิเทศก์ 1 คน รับผิดชอบ 6 โรงเรียน ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่าสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรนิเทศนิเทศก์จำนวน 5 - 10 คน และควรมีฝ่ายธุรการงานนิเทศการศึกษาอีก 1 คน
2. จากปัญหาทักษะวิชาชีพของศึกษานิเทศก์ยังมีน้อย รูปแบบ การนิเทศการศึกษา ยังไม่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา และขาดสื่อ และเครื่องมือในการนิเทศการศึกษา ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรจัดประชุม อบรม สัมมนา ศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการพัฒนาศึกษานิเทศก์ด้านเทคนิค วิธีการนิเทศ เพื่อให้สอดคล้องกับนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา ตลอดจนการวางแผนปฏิบัติงานและการสร้างสื่อ เครื่องมือในการนิเทศระดับอำเภอ อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ระดับจังหวัดเดือนละ 1 ครั้ง และระดับอำเภอสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
3. จากปัญหาการนิเทศติดตามผลโครงการยังไม่สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงโครงการได้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า การนิเทศโครงการ ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอควรใช้หลักการนิเทศ ไม่ใช้การติดตามและประเมินผลโครงการดีเด่น

อย่างเดียวกัน กล่าวคือ ควรมีการวางแผนร่วมกับโรงเรียน กลุ่มโรงเรียน ในการกำหนดรูปแบบและมาตรฐานของโครงการแต่ละอำเภอ โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโครงการ ตามที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติกำหนด

4. จากปัญหาขาดแคลนงบประมาณที่จะนำมาใช้ในการผลิตคู่มือครู และเอกสารประกอบการสอน งบประมาณในการจัดประชุม อบรม สัมมนา มีน้อย ไม่มีงบประมาณในด้านการวิจัย งบประมาณค่าใช้จ่ายในการประเมินคุณภาพระดับประเทศไม่เพียงพอ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้จัดสรรงบประมาณในส่วนนี้เพิ่มขึ้น และสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรพิจารณาในการจัดสรรงบประมาณตามความจำเป็น และความสำคัญของปัญหา

5. จากปัญหาขาดการนิเทศติดตามผล และขาดเครื่องมือ ในการนิเทศ ติดตามผลหลังการประชุม อบรม สัมมนา ขาดการควบคุม กำกับและติดตามผลการดำเนินงานตามโครงการที่กำหนด ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ในการจัดทำโครงการตามแผนปฏิบัติการประจำปี สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ควรระบุแผนควบคุมกำกับให้ชัดเจน ตลอดทั้งระบุการประเมินผลโครงการ และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ ในส่วนของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรกำหนดให้สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการ หลังสิ้นปีงบประมาณ

6. จากปัญหางานนโยบายและแผน เป็นงานธุรการมากกว่างานวิชาการ และมีขั้นตอนมากมายในการปฏิบัติงาน ในส่วนศึกษานิเทศก์ต้องใช้เวลาในการจัดทำนโยบายและแผนมากพอสมควร ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมา โดยเฉพาะทุกระดับ คือ ระดับชาติ ระดับจังหวัด และระดับอำเภอ เพื่อให้การดำเนินการตามนโยบาย และแผนมีประสิทธิภาพ

7. จากปัญหาคณะศึกษานิเทศก์มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาน้อยกว่าที่ควรจะเป็น ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้มีการฝึกอบรม โดยจัดอบรมเป็นช่วง ๆ มีทั้งภาคความรู้และปฏิบัติ หรือควรส่งเสริมให้ศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ เข้าศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอก

8. จากปัญหาเวลาในการศึกษาค้นคว้า เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนมีน้อย ผู้วิจัยขอเสนอแนะว่า ควรกำหนดภารกิจของศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ให้ชัดเจน โดยเน้นในด้านหลักสูตร การเรียนการสอนทั้ง 5 กลุ่มประสบการณ์ การนิเทศ การศึกษาและการประเมินผล วรรณกรรมราชการ ศึกษานิเทศก์ไม่ควรนั่งริมพืด และโรเนียว เหมือนกับเจ้าหน้าที่ธุรการสำนักงาน

9. จากปัญหาขาดกระบวนการคัดเลือกข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สถิติข้อมูล ไม่ตรงกับความเป็นจริง และข้อมูลล่าช้า ไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอเสนอแนะให้ใช้ระบบคอมพิวเตอร์ ขึ้นในระดับอำเภอทุกอำเภอ โดยกำหนดไว้ในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะได้มีการวิจัย พฤติกรรมการนิเทศของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ
2. ควรจะได้วิจัยองค์ประกอบที่มีผลต่อการปฏิบัติงาน ของศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย